

Če smo vztrajali s svojo idejo
30 let, nam je zajamčena
bodočnost.

Nova Pravda

Št. 36

SOCIALNO POLITIČNI, KULTURNI IN STROKOVNI LIST

Izhaja štirikrat mesečno ob četrkih. Naročnina: mesečno Din 4.—, četrtletno Din 10.—, polletno Din 20.—, celoletno Din 40.—. Posamezna številka Din 1.—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon št. 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštnočkovni račun št. 17.177. Poštni predal št. 74.

**Naročniki! Prosim Vas, da pri-
spevate k rednemu poslovanju
uprave lista „Nova Pravda“, s
tem da redno plačujete
naročnino.**

Jesen

Jesen je oni čas, ko se delavcu od-
pira vse polno problemov, ki jih mora
rešiti, če hoče, da ga zimska doba ne
bo presenetila z vso svojo resnostjo.
Medtem ko se narava nagiblje h kraju
svoje delavnosti in se pripravlja, da
zadremlje v zimski spanec, delavcu vr-
tajo po glavi brezštevilne skrbi. Odpr-
le so se šole in deca, ki ne vedoč za
vse težave življenja zahteva vedno kaj
novega, prazni žepe revnim delavskim
staršem z izdatki, s katerimi prejšnje
mesece ni bilo treba računati. Hladno
vreme zahteva toplih oblačil, za zimo
so potrebna živila, kurjava mora na-
polniti drvarnice, kar pa pri današnjih
izredno visokih cenah ni malenkost za
malega človeka, ki mu zaradi raznih
odtegljajev in dajatev že itak ne osta-
ne dosti od skromne plače. Ali jesen
je samo predsoba, skozi katero se stop-
pa v mrzlo zimsko dobo in težko one-
mu, ki bi vstopil nepripravljen. Jesen
je tako doba skrbi za materialni ob-
stoj, ki so vse bolj poudarjene kot v
poletni dobi, ko narava v svoji pestro-
sti nudi najrazličnejše možnosti živ-
ljenja.

Ali jesen igra važno vlogo tudi v
splošnem delavskem gibanju za izbolj-
šanje njegovega položaja. Poleti se ti
problemi, ki kot temni oblaki sicer ne-
prestano visijo nad delavcem, nekoliko
oddaljijo, ker se v prirodi, kamor se
delovni človek tako rad zateče, neko-
liko zamoti in postane v precejšnji
meri romantično navdahnjen pod vpli-
vom naravnih krasot. Ko ga pa jeseni
objame val vsakdanjih težkih skrbi, se
v delavcu zopet prebudi oni hladni
realizem, ki mu kaže svet v tisti luči
kot je v resnici in ki mu vliva nove
volje do dela in do borbe. Z borbo za
materialni obstoj se v njegovi dušev-
nosti pričnejo zopet z mnogo večjo
jasnostjo črtati obrisi težavnega so-
cialnega položaja.

Tako jesen po-
sredno vpliva na mezno gibanje, ki
je središče vseh delavskih pokretov in
v katerem se znajdejo delavci na enot-
ni fronti brez obzira na narodnostne,
verske ali politične razlike. Zato je-
seni z živahnejšim tempom zapljuje
življenje po delavskih organizacijah,
vrše se sestanki, posvetovanja, zboro-
vanja in kongresi. Delavsko mezno
bojno polje oživlja, pripravljajo se na-
črti, postavljajo smernice in črtajo po-
ta, po katerih bo korakala siva delav-
ska armada k zmagi svojih teženj.
Vsaka delavska akcija, ki hoče biti
srečno končana, mora biti skrbno pri-
pravljena že v zgodnji jeseni. Že iz
skušnje vemo, da je vsako gibanje, ki
ne temelji na trdni podlagi in v teme-
ljiti predpripravi, zapisano neuspehu.

Tekoče leto je bolj kot prejšnje po-
lno gospodarskih in političnih proble-
mov, do katerih delavstvo ne sme osta-
ti ravnodušno. V političnem življenju
se stavlja na tehtnico dva ekstrema:
fašizem ali demokracija. Delavstvo
mora ves svoj vpliv založiti za edino
možno demokratično urejeno človeško
družbo. Gospodarsko smo res delno do-
segli neznatno zboljšanje, a kaj ko so

V organizacijo za družbo

Proslava 30 letnice obstoja NSZ je
za nami. Priprave za njo so dale mno-
go opraviti Izvrševalnemu odboru, po-
družnicam in vsemu članstvu. Vsak se
je, noseč odgovornost, brgal po svoji
sposobnosti za to, da dosežemo ob pro-
slavi čimveč materialnih, zlasti pa
moralnih uspehov. Uspeh je tu; lahko
bi bil še večji; morda so kakšne na-
pake tu ali tam zmanjšale obseg in
vsestranski uspeh NSZ ob njeni 30 let-
nici. Stvar vodstva in vseh edinic je,
da se uče od proslave.

V organizacij ne pomeni posameznik
ničesar, zato mora biti cilj vsakega or-
ganiziranega delavca in njegovega
vodstva stremenje poedinca združiti
se v tako skupno enoto, ki ne bo lo-
čila posameznikov. Karkoli je značil-
nega, recimo za skupen program, mora
združiti vse poedince k skupnemu ci-
lju. Zato ne smemo v organizaciji po-
znati poedincev, temveč mora skupna
značilnost vezati vse posameznike v
idejno celoto. Vsakdo more in mora
biti v organizaciji aktiven sodelavec.
Prirojena ali privzgojena pasivnost
napram družbi ali organizaciji je mno-
gokrat vzrok malih dejanj.

Organizacija s pasivnimi člani je
slaba. Ta pasivnost se kaže v tem, da
odločajo samo posamezniki, ki obenem

mislijo namesto drugih — pasivnih. V
takem posamezniku ni samostojne ose-
be, temveč vlada in odločuje samo za-
stopnik skupine, recimo mase. Masa je
neorganizirana, se loči od organizira-
ne družbe tako, kot se loči običajni ali
navaden človek od močne osebnosti.
Masa je tedaj nekaj notranje enotne-
ga, dasiravno je neurejena in brez
smisla za organizacijo. Enotnost se od-
raža samo v enakosti običajnih ljudi,
ki tvorijo maso. Ta je vedno pasivna.

Šele takrat, kadar se vzgaja masa za
družbo, moremo govoriti o organizaci-
ji v demokratičnem smislu. Poedini
člani ne smejo biti pasivni, temveč ak-
tivni in ta aktivnost se mora prenesti
na vse članstvo, ki tvori potem družbo
in ne maso.

Tudi družba se lahko pretvori v ma-
so, čim preneha v organizaciji smisel
za enotnost. Ako postanejo poedini
člani družbe pasivni in ne prevzamejo
gesel, ki niso cilj družbe ali organi-
zacije, se tudi družba pretvori v ma-
so. Prav tako se tudi lahko masa spre-
meni v družbo, čim postanejo njeni
člani aktivnejši ter si prisvoje potom
samovzgoje čut soodgovornosti ali se
prebude iz nesamostojnega mišljenja
in duhovne odvisnosti od drugih. Za

vsako organizacijo je boljša spremem-
ba mase v družbo kot obratno; kajti
masa utegne postati nevarno orodje v
rokah drugih, ki jo potem izrabljajo
v svoje namene, da celo v osebno ko-
rist.

Težka so taka razmotrivanja in pre-
mišljanja, vendar koristna za vsake-
ga skupne cilje zasledujočega tvorca.
Tu navedem kratek vzgled tipičnih
ljudi iz mase:

iz ljubljanskega tromostovja gleda
nekaj ljudi v vodo. Pridružujejo se
jim drugi, tretji, deseti, dvajseti itd.
To so ljudje, ki se brez premislekov
in razmišljanja pridružijo že gledajo-
čim, ako imajo le količjak časa. Že
strmi cela masa ljudi v vodo, kljub
temu, da v vodi ničesar ne vidi.

Pravimo to je masa ljudi, neorgani-
zirana skupnost, ki bi v istem trenutku
delala zopet nekaj drugega, če bi jo
kdo napeljal na kaj takega. Osebnost
pasiven človek je član neorganizirane
mase enakih poedincev. Nič ni na sve-
tu popolnega. Vse se spreminja, zbolj-
šuje. Tudi NSZ mora stremeti po poti
navzgor, da bo boljša in lepša delav-
čeva prihodnost in prihodnja prosla-
va veličastna manifestacija organizira-
ne družbe. Delo nas uči!

Tuji kapital v naši državi

Zadnja leta opažamo rastoči odpor
proti tujemu kapitalu, ki vedno bolj
prodira v naše gospodarstvo in tudi z
velikim uspehom izkorišča naše na-
ravno bogastvo. Ko se je vršil v Ljub-
ljani vsedrjavni trgovski kongres, so
se čule ostre besede proti delovanju
tujcev v naši državi in proti navalu
tujega kapitala v naše gospodarstvo.
Treba je izdati energične ukrepe pro-
ti navalu tujcev v naše gospodarstvo
in temeljito revidirati vse koncesije,
izdane tujcem.

To vprašanje navala tujega kapi-
tala v naše gospodarstvo je eno naj-
bolj žalostnih poglavij in nam prav
gotovo ni v čast. Tuj kapital ne pri-
haja k nam, da oplodi domače gospo-
darstvo in da se zadovolji s poštenim
in primernim zaslužkom, marveč pri-
haja k nam, da na brezobziren način
črpa naša naravna bogastva, pri tem
pa uživa nezaslišane privilegije in
olajšave ter izvaža ogromne dobičke
iz države. Kar si dovoljuje tuji ka-
pital pri nas, ni več gospodarsko iz-
koriščevanje.

Pri vsem tem pa je opa-
žati, da se tujci obnašajo kot bi bili

oni domačini, mi pa tujci. Skrajni
čas je, da se napravi red tudi v tem
vprašanju, namreč, da se odvzamejo
inozemskemu kapitalu privilegiji ter
vse olajšave in ugodnosti, ki jih do-
mači podjetniki ne uživajo.

Naši narodni vzgojitelji

Učiteljstvo Jugoslavije je imelo pred
kratkim svojo vsakoletno skupščino v
Zagrebu. V govorih so poudarjali ve-
lik pomen in vpliv pravih ljudskih vo-
diteljev za narod.

V današnjem času so zlasti učitelji
poklicani, da dobro spoznajo potrebe
kmečkega naroda in delavstva, zlasti
pa duševnost vaškega in delavskega
otroka. Vsa vzgoja mora biti usmer-
jena tako, da bo ustvarila trdne te-
melje za zdravo demokracijo in ši-
roko državljansko svobodo. Treba je
brezpogojno preprečiti izkoriščanje
šolskih otrok, zlasti pa še za fizično
delo. Na kongresu so učitelji dalje
poudarjali, da je treba izvesti tudi
socialno zaščito in zagotoviti šolski
mladini popolnoma brezplačno šolanje
in preskrbljevanje učencev z vsemi

Ali je res neobhodno potrebno, da
mora pri nas imeti vsako življenjsko
vprašanje najprvo polno slabih stra-
ni, da se šele potem začne temeljito
zanimanje za izboljšanje položaja.
Pa pogledjte kamor pogledate, sam ne-
red na eni, na drugi strani pa hvali-
sanje. Sama hvala in zopet hvala, mi
pa sami lezemo v tujčeve roke. Pa-
zimo, da res ne pridemo zopet med
nje.

šolskimi potrebščinami. Nujna potre-
ba je nadalje reforma prosvetnega
zakonodajstva v duhu demokracije,
kajti demokratska načela in metode
dela so najboljše pot, po kateri je mo-
goče doseči lep, skladen razvoj in
zdrav napredek. Učiteljstvo mora v
delu za narod opustiti vse strankar-
stvo in nezdrava politična nesoglasja,
ki ovirajo resno in načrtno delo za
šolo in narod.

Bilo bi: Če . . .

«Hrvatska revija» poroča:

Ako bi bili v teh dvajsetih letih
skupnega življenja v Jugoslaviji po-
rabili energije, ki smo jih porabili
za brezplodno debato o enojstvu in
trojstvu Hrvatov, Srbov in Slovencev,
za gospodarsko in kulturno delo, ne
bi bilo pri nas nobene bede in nobene
nepismenosti več. Vse te energije so
izgubljene, kajti zgodovinska dejstva
se ne dajo odstraniti z nobenimi de-
batami in nobenimi teorijami. Po
dvajsetih letih teh debat smo prav
tam, kjer smo bili prej, samo še bolj
razčrpani in še bolj siromašni.

**Narod ohranimo le s čisto
demokracijo.**

zanimalo za strokovno gibanje. Z na-
ravo vred je prespalo zimsko dobo.
Temu primerno se je poslabšal tudi
njegov položaj.

V letošnji jesenski in zimski dobi
pa pričakujemo, da bo vsak storil svo-
jo dolžnost in po svojih močeh pripo-
mogel k uspehu delavskega gibanja. V
ta namen pa je potrebno, da se delav-
stvo vrne v svoje strokovne organiza-
cije z neomajanim zaupanjem in vero
v zmago pravice.

Zavedajmo se, da tem več veljamo,
čim številnejši in močnejši smo.

R. K.

Glavni referat dr. Joža Bohinjca ob 30 letnem jubileju NSZ

Referat je bil podan na manifestacijskem zborovanju v Delavski zbornici
dne 4. septembra 1938 v Ljubljani.

Čuvar demokracije

Srce nam narekuje, da svoj prvi pozdrav naslovimo na našega mladega Kralja Petra II., ki je izraz naše velike vere v mogočno in srečno bodočnost jugoslovanskega naroda in njegove države. Naša vdanost narodnemu kralju ni hlapčevska, ona je samozavezna in ponosen odmev naše narodne zavesti in ljubezni do države, ki jo je gradila kri kraljev, kmetov in delavcev. V preliti krvi smo postali vsi eno, s krvjo je združena usoda nas vseh. Pri nas je dinastija bistveno drug pojem kot je to marsikje drugod: naša dinastija je čuvar demokracije, ona je najvišje jamstvo za enotnost in celino države ter za ednost naroda, ki je svojo usodo izročil v varstvo močni in demokratični Jugoslaviji. Slovenski in jugoslovanski delavec in nameščenec se dobro zaveda, da v mladem kralju leži jamstvo za moč države na znotraj in na zunaj, jamstvo za socialen mir in napredek; pri mnogoličnosti elementov, ki v državnem življenju uveljavljajo svoj vpliv, je v naši dinastiji regulator, ki kaže na naš skupni cilj in nas navaja k skupnim naporom za doseg tega cilja. Ko pozdravljamo svojega narodnega Kralja, kličemo s tem pozdrav jugoslovanski in slovanski demokraciji, ki naj z naporom naših velikih mož pride kaj skoraj do polne zmage. Narodni in demokratični delavci so daleč od one demagogije in zablode, ki danes kriči po republiki, jutri, se zaokrene na drugo stran, da v naslednjih dneh zopet 100%no lomi s sedanostjo in njenimi nazori. Mi smo zavedno in dosledno vdani narodnemu Kralju, ker smo prepričani, da bo Kralj ostal zvest idealom tradicionalne demokratične miselnosti naše viteške dinastije. Kdo drugi naj jugoslovanski narod kot enoto in celoto vodi v zgodovino bodočnosti in naj mu da osnovne pogoje za ustvaritev večno zdravega državnega življenja? Naš strokovni pokret mimo problema važnosti naše narodne in demokratične, jugoslovanske dinastije ne more hoditi brezbrizno ali z revolucionarnimi gesli, ker hočemo biti realen, soliden pokret, ki svojega članstva v nobeni življenjsko važni točki neče brezvestno zavajati v zmotne zablode pri pogledih na državno-pravne probleme naše mlade države.

Zato živio Kralj, živela svoboda, živela demokracija, živelo slovanstvo!

Za moč in veljavo dela

Naše misli hite širom Slovenije in Jugoslavije v vse kraje, kjer pridna roka delavca in moder razum nameščenca ustvarjata narodno bogastvo in nam prinašata gospodarske dobrine, ki omogočajo naš gmotni razvoj in so predpogoj za našo kulturno moč, za našo socialno in politično veljavo doma in v svetu. Naše misli naj se spušte v delavnice, med šum in ropot strojev, na strehe visokih stavb, daleč gori v temne gozdove naše lepe domovine, zaplovejo naj nad morsko gladino, po kateri mornar vodi brod v svet, pomude naj se nad našimi vasm, polji in travniki, vsepovsod tam naj bodo naša srca in misli, kjer gibljejo težke delovne roke, — vsem nudimo svojo roko v bratski pozdrav v zavesti, da je samo delo edino zveličavno za usodo naroda in ljudstev. Svoj pozdrav dvigamo v čast veliki pesmi dela, ker smo prepričani, da je le delo, ustvarjajoče in gonilno delo, ona skrivna sila, ki surovo gmoto denarja more spremenjati v blagoslov za posameznika in celoto. Denar ni namen, on je le sredstvo, ki naj potom pretvorbe v ročno ali duševno delo osrečuje človeški rod. Misterij dela je tisti magični evangelij, ki more v posameznikih in celoti preroditi duše tako, da bodo sposobne živeti resnično krščanstvo, da bo sreča posameznika neločljiva od sreče celote. Tam, kjer ni globokega in resnično dejavnega spoštova-

nja do dela in do osebe, ki je nositelj tega dela, ne more vzkliti ljubezen do bližnjega, ne more priti do socialnega miru, ki je zunanje viden izraz dobrih src in človekove plemenite miselnosti, humanosti in socialnosti in življenjsko-pozitivna posoda za etične nauke vseh stoletij. Naš zbor hoče biti manifestacija za veličanstvo dela, za njegovo moč in veljavo v gmotnem in duhovnem življenju naroda. Naš zbor je protest proti lažem, ki z eno besedo dvigajo delo v nebo, z drugim dejanjem pa to svetinjo tlačijo v blato. Manifestacija za veličanstvo dela je izliv gnusa proti onim ostudnežem, ki množice z revolucionarnimi gesli uče o novih naukih novega, popolnejšega ali popolnega družabnega reda, sami, javno in skrivaj, pa prezirajo te nauke in ničesar ne storijo za njih uresničitev. Naša manifestacija za veljavo, čast in ugled dela hoče biti izraz neizprosnega sovraštva do vseh onih, ki najčistejše svetinje in čustva nepokvarjene človeške duše uporabljajo za svoje grde namene in se pri tem delajo kot da bi hoteli te nepokvarjene duše reševati pred pogubo. Za nas ni veren in ne naroden oni, ki ni sposoben, da svojim besedam o ljubezni do Boga in do naroda da praktično vsebino s svojimi karitativnimi deli, z vso silo svojega bistva in svojih življenjskih nazorov.

Za demokratično svobodo

Naša manifestacija je krik proti lažikulturi in proti lažisocialnosti, ki s psihološko preračunanošjo hoče vplivati na miselnost množice. Laž je smrten sovražnik demokracije in ljudske blaginje!

Mi smo organizacija narodno zavednega, demokratično mislečega, slovenskega in jugoslovanskega delavca, ki hoče kot del narodne celote in ljudskega občestva doprinesti svoj važen del k gmotni, kulturni in moralni moči naroda in države. Mi smo izraz pravic slovenskega delovnega človeka do vseh gmotnih in kulturnih zakladov in dobrin naroda in države; podčrtavamo svojo pripadnost k vsenarodnemu občestvu, zahtevamo, da se zlasti gospodarsko-politično življenje razvija po intencijah narodne zavednosti in prvenstvenih koristi slovenskega delovnega ljudstva, slovenskega in jugoslovanskega naroda kot lastnika vseh gospodarskih dobrin. Mi smo za neokrnjeno demokratično svobodo, ker v njej vidimo jamstvo za ohranitev človekovega dostojanstva in možnost za plemenitev vsega življenja v smislu moralnega in socialnega napredka. Tam, kjer ni demokratične svobode, vlada volja posameznika, ki je le redkokdaj blaga in dobra, navadno je nasilna, ki prinaša na vse strani ideologijo surove sile. V takem ozračju srčna plemenitost ne more uspevati, pa naj se tak posameznik imenuje vodja, voditelj, kralj, vrhovni predsednik ali kakorkoli!

Složnost, tovarilstvo in bratstvo!

Zvesti tem osnovnim načelom svojega programa in ideologije kličemo vse delavstvo širom ožje in širše domovine k složnosti, tovarilstvu in bratstvu, k enotnemu nastopu, kadar je v nevarnosti demokratična svoboda in ko gre za osnovne temelje socialno pravičnega sožitja v družbi. Naša manifestacija je klic po solidarnosti delavskih vrst, naj se gibljejo v katerikoli ideološki smeri, ako so voljni, da branijo svobodo in v težkih časih z občutljivo pozornostjo čuvajo splošne koristi naroda in skrbje za njegovo zavednost in samozavest, udarnost in razsodnost.

Naš drugi pozdrav velja torej jugoslovanskemu delu rok in razuma in vsem prijateljem, ki v težkem delu hočejo videti najzanesljivejše temelje za srečnejšo bodočnost naroda in za

nepremagljivo moč države. Naš pozdrav pa naj istočasno izzveni tudi v poziv in svarilo vsem onim, ki v svoji lahkomišelnosti hodijo brezbrizno mimo teh osnovnih potreb zdrave in napredne države. S pobožnostjo v srcih se klanjamo osivelim in zgubanim obrazom in žuljavim rokam jugoslovanskega delovnega človeka in njegovi poštenosti ter njegovi sveti pravici za srečnejše življenje pod blagim jugoslovanskim soncem. Delavec, pa kakršnokoli je Tvoje delo, Tvoj kip stoji pred nami, v senci tega kipa izginjajo vse druge svetlosti tega sveta!

Težke skrbi leže v naših bratskih srcih, ko mislimo na napore delovnega človeka v bratski češkoslovaški republiki in na ves bratski češkoslovaški narod, ki mora v teh usodepolnih dneh braniti obstoj svoje države, za katere ustvaritev je prinesel nadčloveške žrtve vseh svojih sinov in hčera. V zavdanja vredni slogi, z vso silo svojega velikega državniskega razuma in z vsemi gmotnimi in moralnimi žrtvami stoji bratski narod na straži, da brani velike ideale človečanstva in demokracije in s tem vse solidne povojne socialno-politične pridobitve nove gospodarske kulture in demokratične oblike sožitja narodov in držav. Mi se z občudovanjem klanjamo disciplini tega naroda in visoko cenimo postojanke, ki jih danes branijo delavci in nameščenci v bratski državi brez ozira na narodnost. Oni branijo tudi naše postojanke! Zavedamo se, da je delavsko-strokovni pokret v bratski državi samo zato tako mogočen in blagodejen za moč in ugled države, ker se razvija v demokratični miselnosti državnega političnega vodstva. Vemo, da bi s porazom češkoslovaške demokracije in okrnitvijo državne celote in suverenitete ČSR utrpel nepopravljivo moralno in gmotno škodo ves slovanski delavskopnameščenški strokovni pokret. Za nas je izven dvoma, da bi oslabitev ČSR pomenila oslabitev vsega slovanskega gospodarstva, slovanske politične moči in s tem tudi oslabitev in zavoro slovanske socialne kulture.

Slavimo 30letnico obstoja NSZ. Ta dolga doba nas je radi enakosti težkih usod najtesneje povezala s strokovnim pokretom nacionalnega češkoslovaškega delavstva. S srčno krvjo in s srčnimi čutili smo skupno trpeli in se borili za prostor slovanskega človeka na jasnem soncu.

Država nesmrtnega Masaryka

Ob 30letnici oživljamo spomine na težke dni, ko je nad nami divjalo nacionalno sovraštvo naših narodnih nasprotnikov, ki so hoteli, da ostanemo samo narodi hlapcev in vratarjev. Na te svetle spomine, na skupne boje in zmage padajo sence strahu in bojazni za bodočnost češkoslovaškega naroda. Toda ne! Ta strah je samo trenuten, kajti ni treba, da smo v skrbeh: države, katero je ustvaril nesmrtni Masaryk s svojimi sokolskimi legijami, nihče ugonobiti ne more, ker je zgrajena na temeljih večnosti, na kamnih socialne in narodne pravičnosti. Predsednik Beneš nosi duh Masaryka preko sedanosti v bodočnost; matere, ki so rodile stotisoče legionarjev, so rodile in bodo rodile toliko Masarykov in Benešev, da bo za večnost zadoščalo.

Mi nismo pozabili na geslo: Zvestoba za zvestobo, ker je to geslo za nas moralna zapoved in izraz kremenitosti našega značaja.

Brez klica: «Naj živi češkoslovaško narodno-socialistično delavstvo, njegovi voditelji, naj živi veliki demokratičen slovanski narod», jugoslovanski nacionalni delavec svojih proslav ne sme ne pričeti, ne dovršiti. Ako bi to storil, bi pozabil na svoje dolžnosti napram svoji lastni državi, kajti delavec mora imeti dobro vzgojo za dobrega državljan!

K boljši bodočnosti

Če smo se odločili, da proslavimo 30 letni obstoj NSZ, nismo tega storili zato, da gledamo nazaj, da slavimo preteklost in njene nosilce; jubileje slavimo zato, da se z zbranejšimi mislimi malo intenzivneje pomudimo pri tem, kaj nam je preteklost prinesla koristnega in izpodbudnega, v čem naša dejanja in nehanja v preteklosti niso bila pravilna in v skladu s programom. Glavne misli v slavnostnih dneh pa morajo biti krepko in odločno obrnjene samo naprej v bodočnost. Našim naporom v bodočnosti morajo veljati naša radostna razpoloženja, ponovitve naših priseg, osvežitev naših ideoloških načel; slavnostne ure morajo biti ena sama obnovitev priseg, da hočemo tudi v bodočnosti nemajmo, brezkompromisno in dosledno braniti načela svobode in demokracije, da hočemo med seboj in v narodu gojiti narodno in državljansko zavest, da hočemo biti apostoli socialnega napredka in pionirji demokratizacije našega gospodarstva, ki mora postati najresnejši in najkrepkejši steber za preroditev vsega našega javnega in zasebnega življenja in čustvovanja v smislu narodne samozavesti, nacionalnega ponosa in socialne kulture. Mi se dobro zavedamo, da je resničen socialni napredek le tam mogoč, kjer vlada najširša politična in gospodarska demokracija, ki je edino sredstvo, da je narod v sili discipliniran, požrtvovalen, značajan in moralno stoječ na višku. Brez demokracije ni morale, nadmoč dobivajo nesocialni elementi, ki pod navideznim zagovorom narodnih vrlin in koristi, iščejo in branijo le svoje ozke osebne koristi.

Le s čisto politiko...

Mi nismo politična organizacija, ki bi se ukvarjala z dnevnimi političnimi stvarmi, toda politika za nas ne sme biti deveta briga, kajti politika nam reže vsakdanji kruh in se dotika naših kulturnih hotenj. Groba politika je isto kot grobo kapitalistično nasilje, oboje ubija telo in duh. Naše prepričanje je, da problem današnjih dni ne leži v zasedbi strankarskih mest, v političnih špekulacijah, v političnih nesoglasjih in nestrpnostih, mislimo, da so problemi mnogo resnejši in težji, ki nujno zahtevajo, da v ljudske vrste pride več duha strpnosti, znošljivosti in pomirljivosti in medsebojnega spoštovanja. Mi smo legitimirani, da ta apel na mesta, ki se jih tiče, naslovimo, ker smo globoko prepričani, da so politični boji, zlasti, ako ne poznajo ozirov, najtežja zavora za socialni napredek, ker v zastrupljenem političnem ozračju zlasti reakcionarni elementi kaj radi iščejo zaslobo pri svojih političnih stricah, pri katerih za svoja nesocialna in nedemokratična gledanja najdejo razumevanje zato, «ker ima mož političen vpliv» ali pa možnost, «da upliva na razpoloženje svojih podrejenih». Divji politični boji so gnojna sredstva za rast nemorale, za razbohotenje korupcije, za diskreditiranje vere, za propadanje narodne in državljanske zavesti, politika ubija značaje, značajno kvari ljudsko dušo.

Je in ni!

Ko se oziramo za preteklostjo in gledamo v bodočnost nas mora prevzeti tudi tole spoznanje. Čas je, da minejo časi romantične nacionalne sentimentalnosti in dnevi taborjanskih grmenj o zatiranju jezika, slovenstva, naših domačih slovenskih svetinj. Napačno je, ako demagoško slikamo na steno hudiča, ki ga ni. Znak naše čudne miselnosti je neprestano poudarjanje in ukvarjanje z izrazito leposlovnimi in umetniškimi zadevami, s problemi našega jezika in duhovne kulture. Gotovo so to velike stvari. Toda literatura ni vse, Trubarjev slovenski katekizem ni rešil slovenstva. Priti sta morala tudi Krek in Vošnjak, ki sta pričela polagati važnost na socialno-gospodarske težave našega naroda. Delavci so navdušeno zborovali n. pr. na Jesenicah za novo moderno bolnico v Ljubljani.

Vsled pomanjkanja prostora priobčimo roman v prihodnji številki

Ta življenjska potreba je pozabljena, dobili pa smo n. pr. vseučilišno knjižnico, znanstveno akademijo, poslopja za razne institute. Ceste pa ne gredo naprej, železnica na morje je pravo milostno Miklavžev darilo, tako je borba zanjo težka, kolodvorov ni, elektrifikacija se je vstavila, realna mezda delavčeve družine znaša obupno sramotno postavko 47% in je od leta 1930, do danes porastla samo za 10%! **Toraj delavčevi družini manjka celih 53% najskromnejših življenjskih potrebščin!** Kako moremo pri tem kulturno samotnem dejstvu govoriti o moralni jakosti slovenske delavske družine, kako je mogoč razvoj delavske kulture, kako si zamišljamo narodno odporno silo, kako se moremo veseliti svojega socialnega standarda, ki ga dejansko ni, kakšni so izgledi za telesno zdravje delavcev in njih družin! Tragika povprečne delavčeve družine je popolna in katastrofalna! Koliko je pismoukov, ki se ob tem znamenju slovenske tragedije ustavijo in se zamislijo. V tem dejstvu so skrite največje nevarnosti za samobitnost slovenskega naroda in za razvoj jugoslovenstva. Vse druge stvari so podrejenega pomena. Črko-pravdarstvo nas bo uničilo!

Zavarovanje delavstva

Zdrav narod išče utrditev svojih postojank v sistematičnem jačanju svojih gospodarskih sil. Jačanje gospodarskih sil hočemo videti v številu zavarovanega delavstva. Te številke pa ne povedo tega, kar bi marsikdo rad v njih videl: dvig gospodarstva.

V juniju letos je bilo v državi zaposleno v obrti in industriji 760.071 delavcev ali z rudarji okoli 800.000 oseb, kar pomeni samo 6,5% porast napram letu 1937. Ta porast odpade v glavnem na državni monopol (industrija tobaka), dočim splošna zasebna industrijsko-obrtniška delavnost kaže prav malenkosten napredek. Povprečna delavska mezda v državi znaša 23,56 din ali poviška za 0,83%, dočim se je draginja dvignila za nekatere predmete celo na 20 do 30%. Te razlike niso znak dobrega gospodarstva in povedo, da je v državi samovolja kapitala še vedno skoro neomejena. Zakon o minimalnih mezdah je ostal brez praktične vrednosti. Ponekod je prinesel celo poslabšanje gospodarskega standarda delavstva.

Jugoslavija je država z najnižjo realno delavsko mezdo, ki je tako nizka, da pomeni za delavca in za konzumensko politiko pravo katastrofo. Od 700 tisoč delavcev ima mezdo nad 47 din samo 87.228 oseb!

Poštenost v narodnem gospodarstvu

Naše gospodarstvo ni v dobrih narodnih rokah, kajti pri narodnem vodstvu gospodarstva tako izkoriščanje delovnih množic ne bi bilo mogoče.

Mi nismo rasisti in antisemiti v fašističnem smislu. Smo pa to v demokratičnem smislu, t. j. iz našega gospodarskega življenja je izločiti vse, ki nimajo ali ne znajo imeti smisla za splošne narodne potrebe, ki imajo anacionalno in asocialno miselnost in kažejo nadutost. Z drugimi besedami: **vodstvo našega gospodarstva kot celote in posameznih gospodarskih edinic mora in sme biti poverjeno samo nacionalno zanesljivim ljudem, ki niso sposobni, da bi zagrešili socialen greh in gospodarili z metodami, ki so proti časti posameznika in naroda. V gospodarstvo mora priti socialen in nacionalen duh! Duh je velesila, ki ustvarja čuda! Podjetniki morajo dobiti spoštovanje pred kulturo našega naroda! Napačno je, ako smo nedavno od vplivne osebe slišali tolažbo: morda (!) bo tuj duh naši narodni skupnosti odtujil mesta in tovarne, naše kmetijske vasi nam ne bo vzel. Ali je ta skromna tolažba že obup? Ali tovarne in delavce v njih niso naša kri in naša narodna last? Ali je sama vas zadosti, da ostanemo narod? Zakaj se nam tako dopade, da**

«krošnjarijo» s svojo skromnostjo in da tako radi kažemo neko nepojmljivo sentimentalno dopadenje nad svojo lastno bedo?

Hočemo biti narod, ki naj ima v svetu besedo, zato pest ob mizo in glave kvišku. Korajžnim gre bodočnost. **Naša Maginotova črta naj bodo nacionalno ponosna jugoslovanska sra delavcev, nameščencev in kmetov!** Mi pravimo: ne žali kristjana, toda tudi ne žali Jugoslavana. Nas pa žali, kdor uničuje našo gospodarsko moč in socialno zadovoljnost.

Mnogi govore o svoji gospodarski ekspanzivnosti na Balkan, t. j. v Jugoslavijo. Gorje nam, ako ta gospodarska ekspanzivnost ne bo korakoma in sproti paralizirana s krepko in vsestransko zaščito našega delovnega človeka! Gospodarsko izkoriščanje zemlje in delovnega človeka nosi s seboj politično suženjstvo in kulturni zastoj izkoriščane zemlje. Vzglede za to je vsepovsod dovolj. Ako je tuj kapital potreben in je brez njega gospodarska obnova zemlje nemogoča, potem smo mnenja, da mora ta kapital stražiti najaktivnejša socialno-politična zakonodaja in zaščita delovnega človeka in svobodne delavske strokovne organizacije, ki so tujemu kapitalu trn v peti, dasi mora v domači zemlji delavski sindikalni pokret vsak korak spoštovati.

Naša sramota

V ČSR republiki je 78% delavcev in nameščencev svobodno organiziranih, istotako v Franciji in v Angliji, v fašističnih državah poznajo celo obvezne sindikate. Povsod v svetu je gospodarsko življenje brez stika in sodelovanja in spoštovanja sindikatov nemogoče. Tako stanje zahteva demokracija.

Naša sramota je, ako imamo komaj 5% delavcev organiziranih. Ta številka dokazuje, kako malo globoko so v naše bistvo prodrle papeževе socialne okrožnice ali druge socialno-etične ideologije. Vse te lepe stvari so nam samo za zunanji okras, — zadaj za zastorom pa se odigrava žaloigra slovenskega in jugoslovanskega delovnega človeka. **Kdor je kristjan ali nacionalist, kdor Slovenec ali Jugoslovčan, ta se mora razjokati nad mizerijo naše tovarniške socialne politike in nad čredo delavcev, ki v strahu za svoj kruh beži stran od strokovnih organizacij.**

Kdor je pravi Sokol, ta bo hotel in spoštoval delavske in nameščenske strokovne organizacije kot instrument za naš nacionalni napredek za našo telesno in umsko moč! Kdor govori o demokraciji, ta bo hotel, da je delavstvo po svojih strokovnih organizacijah močno in — svobodno.

Proti fašistični in boljševiški ideologiji

Mi odločno odklanjamo fašistično ideologijo in koketiranje z diktatorskim varuštvom med delavskimi sindikati. Mi smo po svoji ideologiji nasprotniki zakonito obveznih in uniformiranih delavskih sindikatov, ker so taki sindikati samo orodje politikov in kapitalistov. Unificirani sindikati so isto kot prepoved združevanja. Sistem Bat'a n. pr. obratuje brez sistema delavskih svobodnih organizacij. Naša javnost se previdno izogiblje znanstveno-strokovne razprave o tem, v čigavo korist je uveden ta sistem. Demokrat mora sistem Bat'a označiti, da je nedemokratičen, ker je uvedel totalitarnost in diktaturo vodstva tovarne nad posadko. Razumljivo nam je, da so bili svoječasno tudi na zborovanjih industrijskih iznešeni podobni predlogi. Motivi takih skrbi za delavski sindikalni pokret pa ostanejo vedno nesocialni in diše po osebnem firserskem častihlepu.

Morda ima boljševizem izdelano svojo socialno-gospodarsko in kulturno ideologijo v Rusiji in v velikih industrijskih državah. Gotovo pa je, da pri nas te ideologije ni, zato pri nas tudi boljševizma ni. Kdor straši z boljševiško nevarnostjo, ta prinaša skrita danajska darila in ima druge namene kot preganjati boljševizem. Tak nedolžen boljševizem smo imeli tudi pred vojno in v vseh stoletjih,

Dolžnosti delavca

Delavec mora biti pozitivno in intenzivno zainteresiran na napredku narodnega gospodarstva. Delavec mora poleg svojih pravic poznati tudi svoje dolžnosti. So morda celo trenutki, ko mora pravice podrediti svojim dolžnostim napram celoti, ali tudi napram posameznemu delodajalcu.

Strokovničar ima težke naloge: dvigati mora delavce moralno in v njem zatirati vse nemoralne grde pohlepe. Napačno dela tisti strokovničar, ki v želji za zunanjimi dnevnimi uspehi, rokomavharsko z besedami in dejanji udriha na vse strani, češ, da je delavstvo treba vedno držati v revolucionarnem razpoloženju. Tak strokovničar hoče imeti delavstvo v omamljenosti, da z njim počenja kar hoče. Streznjenje je za delavca navadno veliko razočaranje!

Mi hočemo biti solidna, toda borbena organizacija, ker se zavedamo, da nihče ne sadi samo rožic in da je malo onih, ki iz prostega nagiba hočejo delavcu dati to, kar mu vsaj po gospodarskih možnostih lahko gre. Mi nočemo okoli šariti z revolucionarnimi gesli, ker nočemo biti podobni pijancu v gostilni. Mi sovražimo nered in zmedo v gospodarstvu, nočemo anarhije, hočemo pa, da naši podjetniki niso cinični brezbožniki, ki mislijo, da me smejo verovati v pravico človeka do levega življenja na tem svetu.

Zagovarjamo solidarnost vseh stanov, hočemo vsenarodno občestvo. Zahtevamo poznanje naših teženj in pomoč, kadar gre za naše koristi, ki so istočasno koristi občestva naroda. Ni prav, ako so delavski dnevni problemi v miselnosti slovenskega človeka postavljeni na skrajno zadnji tir. V takem slučaju moramo govoriti o gospodi, ki je šla stran od ljudstva, ki hodi ob nedeljah na sprehode, drugače pa je z vsem nezadovoljna in se baha, da ji za nobeno stvar ni več mar. To so gnile veje! Zahtevamo, da se inteligenca z dušo in srcem in dejavno pomočjo zanima za socialno-politične probleme, da ostane aktivna sestavina naroda.

Videli smo po ulicah demonstracije za črkaste pravde, nismo pa še doživeli demonstracij pred univerzo n. pr. za pravice našega rudarja, ki je za samobitnost in obstoj slovenskega naroda več vreden kot sto drugih stvari, za katere pa se vodijo borbe s polnim razmahom mladih inteligentnih sil. K tako imenovani lepi umetnosti se mora nujno pridružiti tudi aktivnejša socialna in gospodarska kultura in izobrazba. V to smer naj se razvijejo revolucionarne sile predvsem jugoslovanskega akademika in mladine. Na teh sektorjih je narod ogrožen!

Vojne nikar!

Svoj pogled v bodočnost moramo s posebno pojačano borbenostjo in idealizmom osredotočiti na eno točko: na ohranitev svetovnega miru. Nikdar vojne! **V vojni prinaša najtežje žrtve mal delovni človek s svojimi družinami.** Človekovo divjanje v oboroževanju je strašno in grozno. Izgleda, da je kultura ostala za narode brez praktične vrednosti in da ima svojo veljavo samo surova sila. Kje so blagodejni učinki velikih nauk o ljubezni do bližnjega, o nauku ne ubijaj? Vojna mora biti po veroizpovedih proglašena kot greh in zločin in ubijanje v vojni naj bo greh, ki zapira vrata v večno zveličanje. Oboroževanje povzroča gospodarsko krizo, daje povod k diktatorskim in militarističnim režimom in zavira socialni napredek narodov. Delavski sindikat mora z živim ognjem zasledovati vsa stremljenja za ohranitev svetovnega miru in se radi tega velikega cilja s strastjo boriti za politično demokracijo, ki je vendarle najzanesljivejše jamstvo za svetovni mir. Mali narodi imajo predvsem potrebo po socialnem miru in gospodarskem napredku. Zato moramo mi postati nosilci ideje svetovnega miru.

Za svobodo kulture

Obžalujemo, da se danes kulturni hrami delavstva čimdalje bolj zapirajo, ker je pouk postal drag in skoraj razkošje. Do najvišjih zavodov bi moral biti pouk za sposobne brezplačen, ako hočemo, da bo narodovo razumništvo tekoče regenerirano po intencijah demokratičnih in socialnih potreb naroda. Delavec v kulturnem pogledu nima enakopravnosti!

Svobodna organizacija NSZ

Narodna strokovna zveza je organizacija nacionalnega, naprednega in demokratičnega delavstva, zato njej pripada bodočnost, kajti načela zdravega nacionalizma, resnega napredka in demokracije bodo zmagala, čeprav so trenutno ogrožena. Naši delavci so na program svoje organizacije ponosni, ker so točke našega programa kot zlato svetle in plemenite za blago naroda in države. Mi hočemo ostati narodno zavedni, ker je to pogoj za moralno in socialno moč naroda in jamstvo za obrambo naroda pred zunanjimi vplivi in napadi. Narodna zavednost zahteva občutljivost za narodne koristi, ona zahteva navdušenje za koristi naroda, zahteva pa tudi žrtve.

Mnogo jih je, ki nam strežejo po življenju, ne iz moralnih, socialnih ali drugih dobrih nagibov. **Imamo sovražnike tam, kjer ni smisla za demokracijo, kajti demokracija dovoljuje vsakemu svoboden razvoj,** ako isti služi splošnosti. Toda sovražniki nas ne motijo, ker za nami stoji notranja vera desetstisočev slovenskih delavcev v pravilnost naše ideologije in naših gledanj na svet in življenje.

Mi hočemo biti na vse strani svobodna organizacija, ki noče nikomur služiti ne za politične potrebe, ne za druge namene. V borbi za vsakdanji kruh in za kosček sreče na svetu hočemo stati nad nizkotnimi nagibi in metodami dnevné politike, tudi zato, ker moramo delavstvo obvarovati pred moralno pokvarjenostjo, ki jo današnji način našega političnega življenja mora nujno prinesiti.

Delavci v organizacijo!

Vemo, da naš delavec ne zna ceniti važnosti in dalekosežni pomen strokovnega pokreta. Zato se zelo potrudijo vsi, ki sovražijo socialni napredek. Delavec stoji ob strani, nezaupljiv je, tudi boji se. V tem dejstvu pa je ravno skrita skrivnostna moč organizacije. Delavec mora z živo nestrpnostjo hoteti organizacijo, da bo mogel stopiti na pot, ki pelje k socialno pravični ureditvi človeške družbe!

Zelo enostavno je, ako na slovesnih zborovanjih odmolimo rožnivenec potrebeh in zahtev delavstva, ki so itak dobro znane. Toda nekaj stvari je treba, da jih radi važnosti tudi na tem mestu podčrtamo: delavec je izrinjen iz vsega javnega življenja, nima poslancev, ne senatorjev, nikjer nima važne besede v javnih zastopih. Kolektivne pogodbe morajo biti z zakonom urejene, obvezne in splošno veljavne. Tak zakon bo dal delavcu moč in kosček gospodarske enakopravnosti. Vse drugo so samo lepe besede. V industrijska in denarna podjetja je unesti več socialnega in nacionalnega duha. Zakon o bankah in delniških družbah mora biti noveliran v duhu moderne gospodarske demokracije in socialne kulture. Delavec je davčno težko obremenjen, obdavčitev je nesocialna in nekulturna. Visoki, pravilni dobički ostajajo neobdavčeni, ko imamo v drugih državah izgledov dovolj, kako naj taki dobički služijo splošnosti.

Delovni narod ne potrebuje voditeljev, on potrebuje samo delavce in predelavce! Delovni narod je v svojih zahtevah skromen: hoče samo poštenost.

Naš pogled je obrnjen v bodočnost. Naša ljubezen je posvečena malemu delovnemu slovenskemu in jugoslovanskemu človeku, ki niti za trenutek in v nobenem oziru ne sme imeti občutka manjvrednosti. Naš boj je osredotočen na stremljenja po demokraciji, ki je pravič za srečnejše življenje na svetu. Naše zborovanje je po-

svečeno tem idealom. Moje besede naj v duše vlijeje nov pogum za nadalnje delo, ki ga ustvarjate za svojo srečo in za srečo svojih družin in bodočih pokolenj. Zarek nove vere v končno zmago resnice in pravice naj razsvetljuje Vaše domove, ker je gotovo, da boste v tem žaru še bolj udani domovini, narodu, vsem velikim idealom, ki so okras Vaših poštenih delavskih duš.

Nihče ni bolj kot Vi upravičen, da hodi ponosen in samozavesten po jugoslovenskih potih, kajti Vi ste pravi

vir gospodarskih dobrin. Ta ponos naj Vas spremlja na Vaše domove in v tem ponosu vzgajajte svoje družine!

Delavec lahko veliko izgubi: svojo dušo in svoj ponos, svojo svobodo. Ako izgubi to, je izgubil vse!

Vprašam Vas: kdo more biti srečen sredi nesreče tisočev drugih? Ko umiraš, pomisli, ali je bilo Tvoje življenje vredno, da si ga živel! Sodbo o tem bo izrekel narod!

Zdravo!

Poročilo blagajnika in nadzornega odbora

Podana na delegatskem zboru v dvorani delavske zbornice dne 3. septembra 1938 v Ljubljani

Ob 30letnici obstoja NSZ poroča blagajnik o točnem poslovanju centralne blagajne in o rednem plačevanju članskih prispevkov zlasti nekaterih podružnic. Tudi v tem oziru je NSZ popolnoma neodvisna delavska organizacija brez vsakih podpor. Vsi izdatki se krijejo s proračunanimi dohodki. NSZ je neodvisna od kogarkoli, razen od delavske zavednosti in solidarnosti njenih članov. Nato poroča centralni blagajnik o plačah uslužbencev, o izdatkih za potne stroške zastopnikov centrale na občne zборе, predavanja, seje, članske sestanke, razne intervencije posebno pri mezdni gibanjih. Kot izdatki pridejo v poštev razna popravila, redne socialne datjave, za razsvetljavo, kurjavo ter plače uslužbencev.

Vseh shodov, sestankov, predavanj intervencij, zborovanj, pogajanj in sej je bilo 142 v vseh podružnicah, izvzemši še posebne intervencije centralnega tajnika pri najrazličnejših uradih in zavodih. Izvrševalni odbor se je rad odzval vsakemu vabilu ter je pošiljal govornike povsod, kamor so vabile podružnice njegove delegate. Stroški za nekatere podružnice so bili nekoliko višji, posebno za one oddaljene in pa tudi za tiste, ki v svoji delavnosti zaostajajo za najuglednejšimi. Vsak sestanek oziroma zborovanje je treba vselej dobro pripraviti, da bo imel govornik dovolj poslušalcev in da ne bo denar izdan za sklicanje teh sestankov za blagajno nekoristen izdatek in za NSZ negativen zaradi slabe udeležbe. Posebno so v tem oziru dolžni skrbeti za tak postopek manjše in oddaljene podružnice.

Vsi v proračunu navedeni izdatki se krijejo s članskimi prispevki. Tako je tedaj proračun uravnotežen, kakor ga izkazuje letošnji računski zaključek.

S tem je bilo podano poročilo centralnega blagajnika, katero je delegatski zbor po poročilu nadzornega odbora soglasno odobril.

Delovanje nadzornega odbora v tekoči poslovni dobi se omejuje na štiri seje, pri katerih se je vselej pregledalo predvsem denarno poslovanje. Ob vsakem pregledu je mogel nadzorni odbor ugotoviti, da je to poslovanje računsko v najlepšem redu. V formalnem oziru so se predlagale nekatere tehnične dopolnitve, ki so se vselej upoštevale.

Zadnjič so se pregledale vse knjige dne 1. sept. 1938, primerjale vse postavke s prilogi in našlo vse v najlepšem redu. Pri pretresu posameznih važnejših postavk se je ugotovilo, da je bilo gospodarstvo izvrševalnega odbora dobro in varčno. Zlasti so se občutno zmanjšale obveznosti iz prejšnjih let.

Tajništvo izvrševalnega odbora je na tekočem, pisarna posluje v redu, v strokovnem tajništvu je zaznamovati napredek in solidnejše poslovanje napram stanju iz prejšnjih let.

Predlagamo, da se celokupnemu odboru in izvrševalnemu odboru izreče razrešnica, blagajniku pa za njegovo varčno gospodarjenje razrešnica s pohvalo.

Resolucijo priobčimo v prihodnji številki «Nove Pravde».

Iz naših delavskih krajev

Maribor

Okrožna seja mariborskega okrožja se bo vršila v nedeljo 25. t. m. ob 9. uri dopoldne v Dravogradu. Podružnice, ki so prejele vabilo, naj se seje sigurno udeležijo.

Prosvetni odsek podružnice NSZ v Mariboru priredi v nedeljo 18. t. m. ob 16. uri veselico v prostorih gostilne Grmek na Studencih. Ker je čisti dobiček namenjen v prosvetne namene, vabimo mariborsko članstvo, da se te veselice udeležijo v čimvečjem številu.

Spominski spisi in znaki so došli in jih člani lahko kupijo v tajništvu. Spominski spis s prav pestro vsebino in lepimi slikami se prodaja po nizki ceni 3 dinarjev za izvod. Ne sme biti člana, ne članice, ki ne bi imela naš spominski spis.

Mladinska skupina NSZ se pridno pripravlja za nje prvi nastop. Mali tamburaši se pridno vežbajo in nastopijo prvič na božičnici dne 18. decembra v dvorani Narodnega doma. Poleg malih tamburašev bodo prvič nastopili tudi naši violinski solisti in harmonikarji. S tem prvim nastopom bo delavska mladina pokazala, da tudi njej niso zaprta vrata k umetnosti. Naše članstvo že zdaj opozarjamo na ta prvovrstni dogodek v naših vrstah.

Slovenjgradec

Proslava 30 letnice v Slovenjgradcu. Podružnica NSZ v Slovenjgradcu priredi v nedeljo 18. t. m. proslavo 30 let-

nice obstoja NSZ in 20 letnice obstoja Jugoslavije. Vsem podružnicam mariborskega okrožja je razposlala zadevne lepake. Okrožno tajništvo poziva vse podružnice mariborskega okrožja, naj se te proslave udeležijo v kar največjem številu, to velja posebno za bližnje podružnice. Proslave se udeležijo tudi okrožni tajnik tov. Kravos, ki bo na proslavi imel slavnostni govor. Po proslavi bo okrožni tajnik na razpolago za organizacijske zadeve, popoldne bo imel sejo podružnice Slovenjgradec.

Medvode

Tovariši! Podružnica NSZ Medvode sklicuje v nedeljo dne 18. sept. 1938 v Sokolskem domu v Medvodah ob pol 9. uri članski sestanek. Prosim, da se tega sestanka udeležite polnoštevilno, ker gre za koristi celokupnega delavstva. Govoril bo tudi tov. dr. Branko Alujevič. Kdor bo prost, naj se tega sestanka sigurno udeleži.

Potrebno se mi zdi, da sporočimo potom našega glasila, da je našemu okrožnemu zdravniku g. dr. Arku potekel redni dopust in da sedaj zopet redno ordinira in sicer vsak delavnik dopoldne v svoji ordinaciji sobi v št. Vidu, ob sredah pa v Medvodah v papirnici Goričane. S tem se bo marsikateremu delavcu, ki je bolan, srce ohladilo, ker namestnik g. Arka g. dr. Rupnik ni hotel spoznati delavca za bolnega, če ni bil že popolnoma onemogel. Tako je moral v slučaju delav-

ca iz «Tanina» posredovati celo sam vodja tovarne g. inž. Savič. Šele po tem posredovanju ga je g. zdravnik vpisal v stalež bolnih. To početje zdravnika gotovo ni na mestu. Vse priznanje pa gre g. inž. Saviču, da se v toliki meri zavzema za svoje zaposleno delavstvo.

Delavstvo stavbnega podjetja Pretner, ki gradi novo tekstilno tovarno v Medvodah, katere lastniki so Medic in Miklavc, je imelo v petek dne 9. sept. t. l. ob 6. uri zvečer volitve obratnih zaupnikov.

Za te volitve sta se najbolj zanimali ZZZ in splošna marksistična.

NSZ namreč še slutila ni, da se bodo vršile volitve. Ali so bile te volitve pravilno po zakonu razpisane, tega ne vemo, vemo samo to, da smo bili obveščeni s strani podjetja tik pred volitvami, da naj postavimo svojo kandidatno listo. In smo kljub živahni agitaciji marksistov in zelenih dobili svoje. To je, dobili smo 8 glasov zvestih, ki so naši, upamo pa, da se bo za nas položaj po članstvu kmalu zvišal. Vsem tistim, ki so kljub prigovarjanju in šušljanju drugih ostali zvesti nam in nas pozvali, da postavimo svojo listo, hvala. Mi jim želimo uspehov.

Vsem tovarišem NSZ v Medvodah javljamo, da smo knjižnico ponovno opremili. Vsak član lahko dobi knjige za čitanje proti malenkostni odškodnini. Ker so knjige zelo lepe in zanimive, prosimo, da pridno segate po njih. — Knjižnica je odprta vsako nedeljo od 8. do 12. ure.

Helena

V nedeljo 4. t. m. se je vršil v Podpeci članski sestanek, katerega je sklicala podružnica iz Mežice in sicer s tem namenom, da bi se v Heleni ponovno pričelo z delom. Tudi v Heleni so dani vsi predpogoji za živahno in koristno delovanje naše podružnice, prav zaradi tega so tovariši sklenili, da bodo v najkrajšem času ustanovili podružnico.

Zaenkrat se je osnoval posebni samostojni odsek, kateri tvori istočasno tudi pripravljalni odbor, ki ima naloge, da čimprej vpostavi svojo lastno podružnico. V tem pripravljalnem odboru so sledeči tovariši: Jež Andrej kot predsednik, Sekavčnik Martin kot tajnik, Stumberger Ivan kot blagajnik, Urban Rudolf, Vertačnik Ivan in Očepek Marko kot člani pripravljalnega odbora.

Iz vsega tega je razvidno, da tovariši v Heleni resno mislijo in pripravljajo teren za svojo lastno podružnico. Pri teh pripravah in delu pa jim želimo polno uspehov in trdno upamo, da se bo to delo kmalu realiziralo.

Stavbinci

Pri reševanju sporov v smislu čl. 18. nove kolektivne pogodbe za stavbno delavstvo je Delavska zbornica ugotovila, da se stavbni delavci običajno obračajo na zbornico, ne da bi predhodno sami stopili v stik z delodajalcem ter skušali spor rešiti sami ali ob sodelovanju delavskih zaupnikov, odnosno organizacij. Ugotovilo se je, da v večini primerih delodajalec šele preko Delavske zbornice dozna za nastali spor, katerega bi moral delavec urediti sam, s pomočjo obratnega zaupnika, in če je vse to brezuspešno, šele tedaj naj se delavec obrne do organizacije, katera bo skušala spor urediti.

Če pa bo posredovanje organizacije brezuspešno, se bo ona sama poslužila ugodnosti čl. 18. nove kolektivne pogodbe ter zadevo javila Delavski zbornici.

Torej, tovariši! Vse spore skušajte urediti najprej sami ali pa s pomočjo obratnih zaupnikov, v skrajnem primeru pa se obrnite na organizacijo.

Vse ostale dopise in rokopise priobčimo v prihodnji številki.

Naročajte, čitaite
„Novo pravdo“

Zunanje politične vesti

Češkoslovaška preživlja zaradi svojega notranjepolitičnega položaja zelo težke čase samo zato, ker se je češkoslovaško sudetsko kot notranjepolitično vprašanje spremenilo v zunanjepolitično. To je bilo mogoče samo zaradi strogega in doslednega demokratizma, ki vlada v češkoslovaški republiki.

Pričakovalo se je koncem tega tedna odločilnih ukrepov in odločilnih besed, ki bodo spravili sudetsko vprašanje v prave meje in s tem odvrnili morečo skrb evropskega prebivalstva, ali bo vojna ali je ne bo.

Dr. Beneš, ki je osebno posegel v problem sporazuma s sudetskimi Nemci in ostalimi manjšinami v državi, je v soboto po radiju naslovil poseben govor na vse narodnosti v češkoslovaški republiki.

Njegov govor, poln državniške modrosti in ljubezni do republike, poln optimizma za bodočnost, je odjeknil v Evropi kakor balzam na rano.

Njegovim miroljubnim in obenem samozavestnim besedam je imel slediti odgovor Hitlerja o priliki kongresa v Nürnbergu, da poda končno veljavno svoje mnenje.

Odgovor Hitlerja je sledil v ponedeljek, ki pa ni prinesel nobene določene in končne veljavne besede, ki bi uplivala pomirjevalno in odločilno na sedanjo zamotano zunanjo politiko.

Nasprotno! Evropa se nahaja tam, kjer je bila, ker je vzlic težko pričakovanem Hitlerjevemu govoru, ostal problem vojne ali miru v Evropi še nadalje nejasen, če ne morda celo bolj nejasen. Zdi se, da je situacija za vojno mnogo bolj godna, kakor za mir.

Med tem je radi sudetsko-nemških demonstracij češkoslovaška vlada proglasila obredno stanje v 10 okrajih v Sudetih.

Češkoslovaški narod trpi nadalje v negotovosti, celi svet pa občuduje mirnost, resnost in odločnost, ki v teh usodopolnih dneh preveča češkoslovaške brate, vane, sene, provodirane, ...

Odločilno besedo bodo spregovorili Angleži, ker se pričakuje važnih izjav angleške vlade, ki bodo morda končno veljavne.

Nemčija se danes nahaja pod utisom narodno socialističnega kongresa in ponedeljkovega govora firerja.

...

Francija in Anglija sta v teh težkih dneh vojaško storile vse, da ne moreta biti presenečeni od nikogar. Diplomatično se pa trudita, da izrabita vsa možna sredstva za ohranitev miru v Evropi navzlic nejasnosti, ki jo je Hitler s svojim govorom ustvaril.

Težko je reči danes, kako se bodo dogodki razvijali za vojno ali za mir. Vojaška pripravljenost vseh evropskih držav je izvedena, s tem pa je povedano dovolj.

Rusija, ki je obljubila vso pogodbeno pomoč, ako bi bila Češkoslovaška napadena in njene ponovne izjave v listih in po radiju niso nič manj energične, kakor so bile težke besede Hitlerja.

Mnenja smo, da gre še samo zato, kdo bo krivec in povzročitelj nameravanega klanja, ker se take odgovornosti brani vsakdo. Svetovna vojna nam je svetel vzgled.

Na kitajskem bojišču prede Japoncem slaba. Kitajci ojačeni in dobro opremljeni so zaenkrat obzupuspešili vse ofenzivne napade Japoncev. Ako se jim to posreči tudi v bodoče, bodo Japonci zaslužili upravičeno poraz za svojo vojaško avanturo.

Potem bo zmagala na svetu demokracija.